

Trest zákazu pobytu

Jednou z okolností, umožňující uložit trest zákazu pobytu, je zřetel na místo spáchání činu. Trestný čin musí přímo souviset s prostředím v místě nebo obvodu, kde má být pobyt zakázán. Podmínka úzké souvislosti s místem spáchání trestného činu však není zpravidla splněna, když trestnou činnost pachatel páchal na více místech, z nichž žádné pro její páchaní nemělo zvláštní význam.

Jednou z okolností, umožňující uložit trest zákazu pobytu, je zřetel na místo spáchání činu. Trestný čin musí přímo souviset s prostředím v místě nebo obvodu, kde má být pobyt zakázán. Podmínka úzké souvislosti s místem spáchání trestného činu však není zpravidla splněna, když trestnou činnost pachatel páchal na více místech, z nichž žádné pro její páchaní nemělo zvláštní význam.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 18/2003, ze dne 3.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného M. Č., proti trestnímu příkazu Okresního soudu Plzeň - město ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 32 T 54/2002, a podle § 268 odst. 2 tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř. a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným trestním příkazem Okresního soudu Plzeň - město ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 32 T 54/2002, a řízením, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 36 a § 45a odst. 1 tr. zák., § 2 odst. 5, 6 a § 314e odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného M. Č. Nejvyšší soud České republiky napadený trestní příkaz zrušil, zrušil také všechna další rozhodnutí, na zrušený trestní příkaz obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a okresnímu soudu Plzeň - město přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Samosoudce Okresního soudu Plzeň - město vydal dne 29. 5. 2002, pod sp. zn. 32 T 54/2002, trestní příkaz, jímž byl obviněný M. Č. uznán vinným trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. Uvedeného trestného činu se dopustil tím, že v P. dne 7. 5. 2002 kolem 02.15 hod. v prostoru benzinového čerpadla řídil osobní automobil zn. VAZ 21 011, a to přesto, že rozsudkem Okresního soudu v Tachově dne 14. 3. 2002, sp. zn. 9 T 33/2002, který nabyt právní moci téhož dne, mu byl mimo jiné uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu sedmi let. Za to mu byl uložen podle § 171 odst. 1 tr. zák. trest obecně prospěšných prací ve výměře 360 hodin. Podle § 57a odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen i trest zákazu pobytu na území města P. na dobu dvou roků.

Tento trestní příkaz nabyt právní moci dne 12. 6. 2002.

Proti citovanému trestnímu příkazu podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného M. Č. Namítá v ní, že zákon byl v neprospěch obviněného

porušen v ustanovení § 36 tr. zák.

Ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona vytkl Okresnímu soudu Plzeň - město, že vydal trestní příkaz a uložil trest obecně prospěšných prací přesto, že obviněnému byl stejný trest uložen rozsudkem Okresního soudu v Tachově ze dne 14. 3. 2002, sp. zn. 9 T 33/2002, a to ve výměře 400 hodin. Vzhledem k tomu, že podle § 45a odst. 1 tr. zák. lze uložit trest obecně prospěšných prací pouze ve výměře od 50 do 400 hodin, došlo v daném případě k porušení zákona v ustanovení § 36 tr. zák., když součet postupně uložených trestů obecně prospěšných prací, dosud nevykonaných, činí 760 hodin, a je tak v rozporu s ustanovením § 45a odst. 1 tr. zák.

Závěrem ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným trestním příkazem došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného M. Č. v namítaném rozsahu, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil včetně rozhodnutí obsahově navazujících a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Jestliže soud odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal před tím, než byl trest uložený dřívějším rozsudkem vykonán, a ukládá mu trest stejného druhu, nesmí podle § 36 tr. zák. tento trest spolu s dosud nevykonanou částí trestu uloženého dřívějším rozsudkem přesahovat nejvyšší výměru dovolenou tímto zákonem pro tento druh trestu.

Ustanovení § 45a odst. 1 tr. zák. stanoví, že trest obecně prospěšných prací může soud uložit ve výměře od 50 do 400 hodin.

Z obsahu přezkoumávaného spisu je zřejmé, že se samosoudce Okresního soudu Plzeň - město těmito zákonnými ustanoveními důsledně neřídil. Byť jednak ve skutkové větě trestního příkazu cituje rozsudek Okresního soudu v Tachově ze dne 14. 3. 2002, sp. zn. 9 T 33/2002, a byť opis tohoto rozsudku je i součástí trestního spisu v posuzované trestní věci, samosoudce nevezal na vědomí skutečnost, že tímto rozsudkem byl obviněnému mj. pravomocně uložen trest obecně prospěšných prací ve výměře 400 hodin, a nově uložil stejný druh trestu ve výměře 360 hodin. Z obsahu spisu naopak není patrné, že by zjišťoval, zda došlo k alespoň částečnému výkonu trestu obecně prospěšných prací uloženého rozsudkem Okresního soudu v Tachově, a pokud ano, v jakém rozsahu. Důsledkem řádně neprovedených skutkových zjištění a jejich zhodnocení ve vztahu k té části trestního příkazu, jímž mělo být správně rozhodnuto o druhu a výši trestu, je posléze stav, kdy obviněný má vykonat trest obecně prospěšných prací ve výměře 760 hodin, ač zákon v citovaném ustanovení § 45a odst. 1 tr. zák. stanoví maximální výměru 400 hodin. Samosoudce Okresního soudu Plzeň - město nezohlednil ani povinnost, která mu vyplývá z ustanovení § 36 tr. zák., pokud stanoví že stejný druh trestu, jež je nově ukládán a nevykonaný zbytek téhož druhu trestu z jiného rozhodnutí, nemohou přesáhnout výměru, která je pro takovýto druh trestu stanovena zákonem.

Nejvyšší soud konstatuje i porušení zákona v ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř., dle něhož může

samosoudce bez projednání věci v hlavním líčení vydat jen tehdy, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán provedenými důkazy. Pod pojem spolehlivého zjištění skutkového stavu ve vztahu k ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř. je nutno zahrnout i objasnění okolností, jež mají vzhledem k osobě pachatele význam z hlediska stanovení adekvátního druhu trestu a jeho výměry. Vzhledem k argumentaci výše uvedené je zřejmé, že samosoudce Okresního soudu Plzeň - město takováto zjištění neprovedl a tudíž neměl zákonné podmínky pro to, aby ve věci mohl rozhodnout trestním příkazem.

Aniž by Nejvyšší soud překračoval omezený revizní princip, vyplývající z ustanovení § 267 odst. 3 tr. ř., vyslovuje pochybnost, zda v posuzované trestní věci byly dány zákonné podmínky pro uložení dalšího trestu, jímž byl zákaz pobytu na území města P. na dobu dvou roků. Vzhledem k tomu, že stížností pro porušení zákona je napadán celý výrok o trestu, je Nejvyšší soud toho názoru, že mu přísluší posoudit z hlediska zákonnosti i tento další uložený trest, který spolu s trestem napadeným stížností pro porušení zákona tento nedílný výrok tvoří.

Podle § 57a odst. 1 tr. zák. může soud uložit trest zákazu pobytu na jeden rok až pět let za úmyslný trestný čin, vyžaduje-li to se zřetelem na dosavadní způsob života pachatele a místo spáchání trestného činu ochrana veřejného pořádku, rodiny, zdraví, mravnosti nebo majetku, trest zákazu pobytu se nemůže vztahovat na místo nebo obvod, v němž má pachatel trvalý pobyt.

Trest zákazu pobytu je jedním z trestů, jež představují zásah do svobody pobytu obviněného, tak jak je zaručena v čl. 14 Listiny základních práv a svobod a v mezinárodních úmluvách o lidských právech a základních svobodách. Podle čl. 14 odst. 3 Listiny základních práv a svobod mohou být tyto svobody omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodů ochrany přírody. Bezprostředním účelem zákazu pobytu je vyřadit pachatele z prostředí, s nímž jeho trestná činnost souvisela a které by mohlo v budoucnosti ovlivnit nebo usnadnit páčání nových trestných činů. Základní funkcí trestu zákazu pobytu je tedy funkce zabraňovací. Tomuto pojetí zákazu pobytu odpovídají i základní podmínky stanovené § 57a odst. 1 tr. zák., jejichž kumulativní současné naplnění zákon pro uložení tohoto trestu předpokládá.

V situaci, kdy by uložení trestu zákazu pobytu vyžadovala ochrana veřejného pořádku apod., by bylo nutné, aby trestná činnost obviněného směřovala přímo proti těmto chráněným hodnotám, a aby zároveň ochrana těchto hodnot vyžadovala uložení trestu zákazu pobytu vzhledem k tomu, že ze strany pachatele hrozí opakování trestné činnosti v určitém místě. Nejvyšší soud však zjistil, že tato podmínka splněna nebyla, neboť obviněný sice spáchal trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných, avšak z okolností případu je zřejmé, že jeho protiprávní jednání nebylo vázáno k určitému místu.

Další okolností umožňující uložit zmíněný trest je zřetel na místo spáchání činu. V situaci kdy trestný čin byl spáchán se zřetelem k místu, by trestný čin musel přímo souviset s prostředím v místě nebo obvodu, kde má být pobyt zakázán. Toto místo by mělo mít pro spáchání trestné činnosti určitý význam. Tak by tomu bylo v případě, kdy se obviněný dopouští trestné činnosti převážně v místě, kam výhradně kvůli této trestné činnosti zajíždí. Podmínka úzké souvislosti s místem spáchání trestného činu však není zpravidla splněna, když trestnou činnost pachatel páchal na více místech, z nichž žádné pro její páčání nemělo zvláštní význam. V případě obviněného Nejvyšší soud neshledal

naplnění okolnosti úzké souvislosti s místem spáchání trestného činu, neboť obviněný řídil motorové vozidlo přes uložený zákaz řízení motorových vozidel na řadě míst, a to především tachovského okresu, neboť právě zde má trvalé bydliště.

Nejvyšší soud neshledal ani naplnění okolnosti dosavadního způsobu života, neboť s ohledem na zjištění plynoucí z trestního spisu sice nelze předchozí život obviněného charakterizovat jako řádný, ale Nejvyšší soud nezjistil, že by obviněný v místě nebo obvodu na něž se má trest zákazu pobytu vztahovat, tedy na území města P., již v minulosti spáchal úmyslný trestný čin nebo se zde dopouštěl přestupků či jiné občanské nekázně.

Z uvedeného vyplývá, že uložení trestu zákazu pobytu obviněnému bylo v rozporu s ustanovením § 57a odst. 1 tr. zák. a pro jeho uložení nebyly dány zákonné předpoklady, předvídané tímto zákonným ustanovením.

Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že trestním příkazem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 32 T 54/2002 a v řízení, které mu předcházelo, byl z důvodu uvedených výše porušen zákon v ustanovení § 36 a 45a odst. 1 tr. zák. a § 314e odst. 1 a § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v neprospěch obviněného M. Č. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. byl napadený trestní příkaz zrušen a stejně tak i všechna další rozhodnutí, která na tento trestní příkaz obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud poté podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu Plzeň-město, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Okresní soud Plzeň-město bude muset v novém řízení opět rozhodnout o vině a trestu, přičemž při úvahách o druhu a výměře trestu musí mít na zřeteli ustanovení § 273 tr. ř., neboť zákon byl v případě obviněného M. Č. porušen v jeho neprospěch a v novém řízení tak nemůže dojít ke změně v jeho neprospěch. Při rozhodování o trestu bude muset Okresní soud vážít ustanovení § 36 tr. zák., pokud bude chtít případně opětně uložit trest obecně prospěšných prací, přičemž pro uložení tohoto druhu trestu bude nezbytné, aby z obsahu spisu Okresního soudu v Tachově, sp. zn. 9 T 33/2002, zjistil, v jakém rozsahu byl tímto rozsudkem uložený trest obecně prospěšných prací vykonán a jaký případný prostor pro uložení takového trestu z hledisek § 36 tr. zák. je okresnímu soudu vymezen. Při volbě jiného druhu trestu bude muset mít na paměti ustanovení § 27 tr. zák. z pohledu hierarchie trestů tak, aby opět nemohlo být zhoršeno postavení obviněného a nedošlo tak k porušení zákona v jeho neprospěch.

Pro úplnost je nutno připomenout ustanovení § 270 odst. 4 tr. ř., podle něhož je orgán, jemuž byla věc přikázána, vázán právním názorem, který ve věci vyslovil Nejvyšší soud a je povinen provést ty procesní úkony, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)